

RAPPORT

VSE ÅRLIG KONFERANSE 2016.

‘Taking victim support to the next level: Connect & Commit’.

Arrangert av «Victim Support Europe» og «Slachtofferhulp Nederland».

Muntgebouw, Utrecht, Nederland 25-26. mai 2016.

Delegat fra Landsforeningen for voldsofre
Alvilde Kvendseth Utgård

Innhold

Innledning.....	3
Åtte gjennomgående tema	4
Velkomst og åpningstaler	4
Vi må ta «victim support» til et nytt nivå.....	4
Oppfordrer til samarbeid mellom landene i Europa	5
Vi må dele ideer og hjelpe hverandre	5
Vi må lære av andre og vise andre hvordan vi best kan gjøre ofrenes rettigheter til en realitet og ta hånd om deres virkelige behov.....	6
Presentasjoner i plenum.....	6
Paris-terroren: erfaringer og forbedringer	6
Menneskehandel og seksualisert vold mot barn: Samfunnets ansvar i å styrke offeret og hjelpe dem å finne tilbake til livet som overlevende.....	7
Uten økonomisk støtte stopper arbeidet opp	8
Et felles Europeisk kunnskapssenter for ”victim support”	8
Europakommisjonens arbeid med implementeringen av EUs Direktiv for ofrenes rettigheter.....	9
Offerets rettigheter i kriminalfeltet i Europa: Ekspertvurderinger, skritt videre og implikasjoner for politikk og praksis	9
Besøk fra Canada: Ofrenes rettigheter henger sammen med det å ha trygge og sunne samfunn	11
Spørsmål fra studenter og svar fra salen.....	11
WORKSHOPS (1).....	13
WORKSHOPS (2).....	17
KONKLUSJON.....	20

Innledning

Årets europeiske konferanse (2016) hadde som et overordnet mål å skape **forbindelser, forpliktelser** og **samarbeid** mellom organisasjoner, og mellom organisasjoner og myndigheter. Det ble under konferansen lagt vekt på at det eksisterer et stort behov for samarbeid, kunnskapsformidling og deling av erfaringer.

På to dager med faglig program var det anledning til å delta på til sammen *fire* workshops i tillegg til presentasjoner og diskusjoner i plenum. De resterende workshops var det ikke anledning til å delta på da disse gikk parallelt, men rapporten lister opp disse til slutt. Vi oppfordrer til å lese om disse via VSEs nettsider.¹

Formålet med denne rapporten er å videreformidle det som fant sted, ble presentert og diskutert i løpet av konferansedagene. Konferansens tema og innhold gir oss et innblikk i hva som står på agendaen blant landene Europa i dag når det gjelder arbeidet med ofre og ofres rettigheter.

Det må tas forbehold om at innholdet i rapporten presenteres slik det er observert og forstått av Landsforeningens deltaker. Presentasjoner og informasjon fra konferansedagene ligger i tillegg åpent tilgjengelig på nett og kan lokaliseres via Victim Support Europe (VSE) sine nettsider. Vi i Landsforeningen for Voldsofre er opptatt av at kunnskap om voldsofre og relaterte tema formidles til flest mulig og vi oppfordrer derfor alle til å besøke VSE sine nettsider for tilgang til mer og utfyllende informasjon om de ulike tema og spesifikke presentasjoner fra konferansen.

Representant og deltaker for Landsforeningen for Voldsofre (Victim Support Norway) var Alvilde Kvendseth Utgård på vegne av Margit Lømo, daglig leder for Landsforeningen.

Følgende land var representert:

¹ <http://victimsupport.eu/news/looking-back-at-the-fantastic-vse2016-annual-conference-connect-and-commit/>

Albania	Nord-Irland
Bangladesh	Norge
Belgia	Pakistan
Bulgaria	Portugal
Canada	Russland
Danmark	Serbia
Finland	Spania
Frankrike	Storbritannia
Irland	Sverige
Italia	Sør-Korea
Korea	Tsjekkia
Latvia	Tyskland
Luxemburg	Uganda
Malta	Ungarn
Nederland	Østerrike

Deltakerne var representanter for både organisasjoner og myndigheter i de respektive land.

Åtte gjennomgående tema

I tillegg til konferansens hovedtema «Taking victim support to the next level: Connect & Commit», var det åtte gjennomgående tema på programmet:

- **Digital kontakt/forbindelse** (DIGITAL CONNECTION)
- **Kapasitetsutvikling og ofrenes behov** (CAPACITY BUILDING AND VICTIM'S NEEDS)
- **“Gjenopprettende praksis/tiltak etter skade”** (RESTORATIVE JUSTICE)
- **Ofre på tvers av landegrenser** (CROSS BORDER VICTIMS)
- **Terrorisme** (TERRORISM)
- **Sårbarhet/sårbare ofre og seksuelle overgrep** (VULNERABLE VICTIMS AND SEXUAL ASSAULT)
- **Menneskerettigheter og ofrenes rettigheter** (HUMAN RIGHTS AND VICTIMS' RIGHTS)
- **Viktimologi** (VICTIMOLOGY)

Velkomst og åpningstaler

Vi må ta «victim support» til et nytt nivå

- Velkomsttale ved Victor Jammers, styremedlem for Slachtofferhulp Nederland (Victim Support Nederland).

Jammers åpnet dagen med en kort velkomsttale der han presenterte årets hovedtema “Connect & Commit” (skape kontakter/relasjoner og forplikte seg i arbeidet). Budskapet hans var at Victim Support Europe (VSE) sammen med sine medlemsorganisasjoner ønsker å ta «victim support» til et nytt nivå. Oppfordringen fra Jammers for konferansens deltakere var å lære, formidle og å skape forbindelser.

Oppfordrer til samarbeid mellom landene i Europa

- Åpningstale ved Michèle Blom (directeur-generaal Straffen en Beschermen), generaldirektør sanksjoner og beskyttelse Nederland.

Blom var stedfortreder for sikkerhets- og justisminister Ard van der Steur. I sin åpningstale oppfordret hun til samarbeid.

I Nederland blir 1 av 5, ca. 20 %, ofre for kriminelle handlinger, ifølge Blom. Hun snakket også om hvor viktig det er at ofre for kriminalitet har **tiltro til myndighetene**.

Hun nevnte spesielt to tema i sin tale som er svært relevante nå. Det ene var **terrorisme** og det andre var ofre på tvers av landegrenser såkalte ”**cross-border victims**”. Det ble nevnt at ofre for terrorisme gjerne også kommer fra ulike land. Dermed henger disse temaene sammen.

Blom sa at det europeiske direktivet for ofrenes rettigheter (European Directive for Victims' Rights) er et godt grunnlag for å hjelpe ofrene, men at vi trenger å knytte bånd/relasjoner og forplikte oss til arbeidet.

[Kommentar: Vi vet at det eksisterer utfordringer hva gjelder rettigheter til å motta hjelp og støtte på tvers av landegrenser. Det nye EU- direktivet for ofre skal bedre denne situasjonen innad i EU- landene. Dette gjelder ikke bare ofre for terror men alle som utsettes for kriminelle handlinger i utlandet].

Vi må dele ideer og hjelpe hverandre

- Velkomstord ved Harry Crielaars, styreleder i Slachtofferhulp Nederland.

Crielaars snakket om at høy kvalitet krever «commitment og connecting». I Nederland er offerhjelp godt utviklet, ifølge Crielaars, og hemmeligheten ligger blant annet i landets historie med en såkalt **multi-agency** måte å jobbe på (*multi- agency* kan kanskje forstås som ulike aktører som arbeider sammen eller samarbeider). Det er viktig å dele ideer og samle krefter sammen, ifølge Crielaars.

Crielaars nevnte også idealet om å ha såkalte **victim-friendly criminal justice procedures** eller «vennlige» strafferettslige prosedyrer for ofrene. Videre sa han at alle interessenter trengs i arbeidet («all stakeholders needed»). Det er fremdeles mye som gjenstår og det er også mange ting som separerer «oss», mente Crielaars (det ble ikke oppfattet hva han i detalj mente med disse utsagnene). En oppfordring til publikum var at vi må hjelpe hverandre.

Vi må lære av andre og vise andre hvordan vi best kan gjøre ofrenes rettigheter til en realitet og ta hånd om deres virkelige behov

- Velkomstord ved João Lázaro, president for Victim Support Europe (VSE).

Lázaro sa følgende under sin velkomsttale:

“Ongoing dialogue between countries is needed for best practices and the implementation of the EU directive”.

Alt handler om å knytte kontakt og forplikte seg til arbeidet, mente Lázaro. Videre sa han at «vi» har nå muligheten til å vite om/lære om den nye utviklingen på feltet, fra undersøkelser og forskning. Om hvordan man kan gjøre ofrenes rettigheter til en realitet i hverdagen og hvordan man tar hånd om/tar vare på ofrenes virkelige behov.

VSE begynte som en liten gruppe, fortalte Lázaro. Gjennom de siste 25 år har de skapt *policy* og de var involvert i arbeidet med det «nye» EU- direktivet for ofrenes rettigheter av 2012. Offeret var kjernen i debatten.

Lázaro fortalte at VSE er i stadig vekst og nye veier utvikles. For eksempel ny teknologi, tilbud om hjelp, støtte osv. Med den nye teknologien kan man i framtiden for eksempel som offer «følge utviklingen i sin egen sak» ved å logge inn på egen profil ved bruk av et eget passord.

Presentasjoner i plenum

Paris-terroren: erfaringer og forbedringer

- Presentasjon ved Michèle de Kerckhove, president i Victim Support and Mediation Organisation, (INAVEM), Frankrike.

I sin presentasjon snakket de Kerckhove om **terrorangrepet** i Frankrike november 2015 og hvilken rolle hennes organisasjon hadde i tiden etterpå. INAVEM er ifølge de Kerckhove en nøkkelpartner i Frankrike. Deres arbeidsoppgaver og rolle dreier seg om å være en aktør i nødsituasjoner og en aktør i koordineringen av støtte for ofre over kortere og lengre tid. I tillegg er de også en aktør i arbeidet med å forbedre såkalt ”devices” for ofre. Hvis forstått riktig involverer dette arbeid å forbedre det tilgjengelige støtteapparatet for ofre etter et angrep.²

Etter terrorangrepet i Paris forsøkte INAVEM å finne mer **effektive metoder** for deres rolle og behandling av ofrene, **uten at dette gikk ut over det humane** som er nødvendig i kontakten med ofrene.³ Man skal yte mest mulig **helhetlig støtte** til ofrene, fortalte Kerckhove i sin presentasjon. Hun påpekte også at den kollektive dimensjonen ikke skal

² Kilde: presentasjonsmateriale av Michèle de Kerckhove tilgjengelig på <http://www.slideshare.net/VSE2016/the-look-of-inavem-after-the-terrorist-attacks-in-paris>.

³ Kilde: (se over).

overskygge den individuelle dimensjonen i et langtidsperspektiv slik at ofrene føler seg forlatt.

Flere generelle **utfordringer** ble nevnt i forbindelse med arbeidet med å gi hjelp/støtte til ofre. I den forbindelse nevnte hun blant annet at det er for mange hjelpelinjer å forholde seg til og **forvirring rundt tilgjengelige mekanismer**, sen **mobilisering** fra justisdepartementets side og sen overføring av listen med ofre. Det kan også være mangel på konsekvent **styring/ledelse** når det gjelder etterlatt familie.⁴

INAVEM har også sett at et fraværet av en **kontrollkomité** til dags dato har ført til flere uheldige situasjoner. Det har vært situasjoner der mennesker «i situasjonen» har blitt oversett, og at ofre **føler seg glemt** av det offentlige. I tillegg har man ikke kunnet **spore opp** de som har mottatt støtte, samt at det har vært vanskelig å kontinuerlig **dele og motta informasjon mellom involverte aktører**⁵.

De Kerckhoves oppfordring var at **vi må være proaktive**, ta **kontakt for ofrene og avtale møter for ofrene** m.m. Vi må også **organisere mer** effektiv kontroll/overvåkning («monitoring»).

Menneskehandel og seksualisert vold mot barn: Samfunnets ansvar i å styrke offeret og hjelpe dem å finne tilbake til livet som overlevende

- Presentasjon ved Corinne Dettmeijer, Nederlands rapportør for menneskehandel (trafficking in human beings) og seksualisert vold mot barn

Corienne Dettmeijer la vekt på viktigheten at **samfunn** ser og **identifiserer disse kriminelle handlingen og dets ofre**. Det undergraver samfunnet. Vi har et ansvar for å styrke offeret og hjelpe dem tilbake til seg selv og til å finne tilbake til livet som **overlevende**.

Dettmeijer presenterte en kasus: Jan, som er utviklingshemmet og som blir utnyttet i jobben sin av arbeidsgiveren. Han har også en søster som blir seksuelt misbrukt. De var ofre for **menneskehandel**.

Dettmeijer forklarte at denne typen handlinger er såkalte **”hidden crimes”**. Retten gav dommen: **abuse of human dignity**. Dette er ofre som også kan bli ofre for **strukturell vold/misbruk**, det vil si at samfunnets institusjoner også kan påføre skade ved å reagere feil.

Ofre for menneskehandel og seksuelt misbruk er svært sårbare. Å finne veien til hjelp og støtte kan være vanskelig for disse ofrene, mente Dettmeijer. Det er kompliserte saker, og de trenger mye tid på seg. Tid som trengs på å rapportere til politiet kan være lang.

Skadeomfanget i slike saker er stort. Det har konsekvensene for neste generasjon, påpekte Dettmeijer. Ikke bare ofrene selv, men familie og videre generasjon tar skade.

⁴ Kilde: (se over).

⁵ Kilde: (se over).

Uten økonomisk støtte stopper arbeidet opp

- *Presentasjon om pengeinnsamling for «victim support» ved Han Valk, Seniorrådgiver i Pengeinnsamling («Fundraising»).* “A half an hour practical guide to fundraising”.

Han Valk forklarte hvorfor «fundraising» er viktig for våre organisasjoner:

Når ambisjonsnivået stiger, er det ofte et problem at den økonomiske støtten ikke vokser i takt med ambisjonene. Dermed har vi ikke muligheten til å gjøre det arbeidet vi ønsker.

Valk informerte videre om viktigheten av å **starte på riktig tidspunkt** med arbeidet med pengeinnsamling/støtte, og prosessen må starte **før de finansielle problemer oppstår** og det blir et opphold eller «gap» i pengestøtten.

Når det gjelder givere, er det ifølge Han Valk viktig å støtte seg på *flere* og ikke belage seg på få givere selv om disse tilsynelatende er stabile og pengesterke. Fallhøyden er stor dersom den ene eller de få giverne trekker pengestøtten. Da står man ofte igjen i en problematisk situasjon.

Et felles Europeisk kunnskapssenter for ”victim support”

- *Presentasjon ved Sonja Leferink, seniorpolitisk rådgiver i Slachtofferhulp Nederland, om et framtidig **Europeisk kunnskapssenter for victim support** («a European centre of knowledge for victim support»).*

Leferink presenterte et forslag og sin drøm om å skape **et felles Europeisk kunnskapssenter**, der man kan teste og oversette **god praksis** i «victim support», samtidig som man tilpasser det til lokale forhold. Hun ønsker at VSE skal bli en stadig voksende **læreplattform** og at VSE skal bli den ubestridte («undisputable») **stedet for å lære god praksis, forskning, ekspertise og kunnskap**. I dag gjør vi mye men hun synes ikke det er nok. Vi må tenke smart og kreativt. Derfor trenger vi et nytt europeisk kunnskapssenter.

Dette senteret bør blant annet inneholde:

- Et bibliotek og databaser med tilgang via internett.
- Det bør også ha faktabrosjyrer på alle språk.
- Et «buddy»- system.
- Et internasjonalt utvekslingsprogram.
- Et nettverk av eksperter («A pool of experts»).
- Et akademi der deltakelse fører til en grad og/eller sertifisering.

Leferink tror at man kan få til dette ved å samarbeide.

Hun brukte eksempler på gode plattformer som «Doctors.net.uk» Storbritannias største profesjonelle nettverk av/for leger, og «Sermo», det største sosiale nettverket for leger. Sistnevnte er basert i USA men har medlemmer fra mange land.

Europakommisjonens arbeid med implementeringen av EUs Direktiv for ofrenes rettigheter

- Presentasjon ved Ingrid Bellander-Todino representant for Europakommisjonen og stedfortreder for Francisco Fonseca Morillo.

Bellander-Todino fortalte om det kommende arbeidet til Europakommisjonen hva gjelder arbeidet med **ofres rettigheter**.

Hun snakket om det nye «**direktivet for ofrenes rettigheter**» av 2012⁶, som skulle vært implementert av EUs medlemsland **senest november 2015**, og som nå erstatter «rammebeslutningen» av 2001.⁷

I nærmeste framtid skal kommisjonen undersøke status for direktivet i hvert land, ved å utføre en såkalt «**compliance check**». Kommisjonen undersøker eventuelle «hull» mellom lov og praksis, og de **forventer mange klager** fra innbyggere relatert til direktivet og ofres rettigheter i tiden fremover.

Det er en kompleks oppgave å **implementere** direktivet. Det er også **kostbart**. Man må **tilpasse nasjonale lover**. Det gjenstår 12 land som ikke har implementert direktivet hittil.

Som strategi må vi være ambisiøse og realistiske, ifølge Bellander-Todino. Hun fortalte også at ofrenes rettigheter ikke har topp prioritert i Europakommisjonen akkurat på dette tidspunkt, og at alt ikke fungerer som det skal i våre strafferettssystem. For eksempel pågår det nå en sak i Luxemburg som venter på dom angående kompensasjon.

Til slutt oppfordret hun deltakerne på konferansen til å søke om **økonomisk støtte** fra kommisjonen til utførelsen av prosjekter o.l.⁸

Offerets rettigheter i kriminalfeltet i Europa: Ekspertvurderinger, skritt videre og implikasjoner for politikk og praksis

- Presentasjon ved Marc Cerón, president for The Confederation of European Probation (CEP) og styremedlem ved The Criminal Justice Platform (CJP). Om hvilken rolle CJP har i fremmingen av offerets rettigheter i kriminalfeltet.

Hva er CJP's **visjon**?

«CJP's visjon er å **koordinere** de Europeiske profesjonelle organisasjonene på feltet som omhandler «criminal justice» for å redusere gjentakelsen av straffbare handlinger

⁶ DIRECTIVE 2012/29/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 25 October 2012 establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime, and replacing Council Framework Decision 2001/220/JHA

⁷ Council Framework Decision 2001/220/JHA

⁸ "The Commission makes direct financial contributions in the form of grants in support of projects or organisations which further the interests of the EU or contribute to the implementation of an EU programme or policy. Interested parties can apply by responding to calls for proposals" (http://ec.europa.eu/contracts_grants/grants_en.htm).

og konsekvensen av den kriminelle handlingen, samt å forbedre metodene i arbeidet med ofre, samfunn og gjerningspersonene på tvers av landene i Europa».⁹

Marc Cerón fortalte at de hadde hatt en workshop juni 2013 og en internasjonal workshop med eksperter mars 2015 i Barcelona.

Formålet var å dra **nytte av ideer og utvikling på feltet** samt å **bruke ekspertenes bidrag** på spesifikke tema. I tillegg ønsket de å **vurdere utfordringene** tilknyttet samarbeid om offerproblematikk.¹⁰

Cerón presenterte funnene som forslag til videre steg i arbeidet og som poeng «å ta med hjem».

Det kom fram av arbeidet at **skritt videre** blant annet innebærer:

- Grundig utdanning slik at arbeidet med ofre blir profesjonelt hos hver aktør.
- Å plassere suksesshistorier i media.
- La restorative justice (RJ) være tilgjengelig gjennom hele prosessen. La offeret bestemme selv når og hvordan han/hun skal delta.
- Garanter privatliv/personvern.
- Bedre kommunikasjon til ofre om fordelene med RJ.
- Utvikle pensum og materiell for alle EU-land.

Videre presenterte han **implikasjonene for politikk og praksis** basert på ekspertenes vurderinger:

- Utvikle materiell for den beste praksis.
- Arbeide sammen på tvers av landegrenser og på tvers av profesjoner.
- Politikk og praksis må være lik.
- Vi må «ta tak i» kulturen rundt ofre på flere nivå. Internasjonalt, nasjonalt og organisatorisk.

Konklusjonen var at direktivet kun er begynnelsen. Problemet og arbeidet forsvinner ikke.

Ifølge Cerón i sin tale, må man endre tankegang på alle nivå. Han nevnte **kommunikasjon** som et tydelig problem. For eksempel er deres erfaring at institusjonen for «prøveløslatelse» eller såkalt «*prison probation*» ikke liker å kommunisere hva de gjør. Mye må derfor endres.

Det ser ut til at restorative justice er i ferd med å «forsvinne». Ifølge Cerón er det et virkelig **behov for å dele fremgangsmåter eller såkalte beste praksis på Europeisk nivå.**

Han sa videre at de holder en åpen dør for de som ønsker å forbedre praksis i «kriminalomsorgen» eller såkalt «corrections» og som ønsker å skape mer oppmerksomhet rundt ofre, i Europa.

⁹ Kilde: Presentasjonsmateriale av Marc Cerón, vist med powerpoint [Oversatt av forfatter av denne rapporten]. <http://www.slideshare.net/VSE2016/the-european-criminal-justice-platform-its-role-in-the-promotion-of-the-rights-of-the-victims-in-the-criminal-field>.

¹⁰ Kilde: Se over.

Besøk fra Canada: Ofrenes rettigheter henger sammen med det å ha trygge og sunne samfunn

- *Presentasjon ved Sue O'Sullivan, føderal ombudsmann for kriminalitetsofre i Canada og Styremedlem i VOCI (Victims of Crime International).*

Ifølge Sue O'Sullivan innebærer hennes rolle å påvirke og mobilisere, men ikke å fortelle ofrenes historier. Det må ofrene selv få gjøre. Hun har arbeidet mye med å sørge for at ofrenes stemmer blir hørt på føderalt nivå. Hennes mandat innebærer å ta imot klager. I tillegg har hun presset på for positiv endring for ofrenes rettigheter i Canada. For eksempel den kanadiske Victim Bill of Rights (CVBR).

Hun snakket om **ofrenes rettigheter i rettsprosessen**, og hvorfor de er så viktige. Et effektivt strafferettssystem, deltakelse, og hjelp/støtte til ofrene henger sammen med det å ha **trygge og sunne samfunn**, forklarte hun.¹¹

CVBR inkluderer retten til **informasjon, deltakelse**, rett til å **søke gjenopprettelse/oppreising** og rett til **beskyttelse**. I overgangen fra lovgivning til implementering av CVBR arbeidet hun med mobilisering sammen med staben og nettverk av tjenester til ofre både på nasjonalt og internasjonalt nivå. Innen 5 år kommer parlamentet til å opprette en komité for å vurdere CVBR.

Sue O'Sullivan snakket også om viktigheten av å **bygge og opprettholde sterke nettverk**. Videre fortalte hun at det å skape en forbindelse mellom mennesker, ressurser og forskning **kan fremme ofrenes rettigheter**.

Spørsmål fra studenter og svar fra salen

- *Møte i Plenum med spørsmål fra studenter fra International Victimology Institute Tilburg (INTERVICT) ved Universitetet i Tilburg, Nederland.*

1. *Spørsmål én dreide seg om «victim support» - organisasjoners arbeid i møtet med seksuelt misbruk av barn på nettet (online).*

«Online sexual exploitation of children has different characteristics compared to hands on sexual exploitation? Do victim support organizations use specific methods of victim support in these cases?»

Flere personer kom med tilsvarende i plenum:

En representant fra Finland kommenterte **at seksuelt misbruk av barn «online» ikke var annerledes enn seksuelt misbruk av barn i andre sammenhenger**. Når det gjelder metoder ble **foreldrene** nevnt som viktige i forbindelse med dette arbeidet, der man må snakke med og til foreldrene, og også **forhindrer at barnet blir straffet**.

Andre deltakere kom med forslag om å arbeide med **skolene**.

¹¹ <http://www.slideshare.net/VSE2016/from-legislation-to-implementation-the-importance-of-building-and-maintaining-strong-networks>

Elisa Corbari fra «LIBRA association», delte sine erfaringer fra forskning gjennom undersøkelsen de har gjort om temaet «Youngsters victimization prevention: how to prevent online grooming and unsafe behaviours». De fant at mange **ungdommer bruker data alene på soverommet**. De har funnet flere ulike **risikofaktorer** for å bli offer for «**online grooming**», blant annet sosial isolasjon og dårlig forhold til foreldrene.

[Kommentar: Begrepet «online grooming» handler om at barn og unge ledes inn i relasjoner med fremmede som oppsøker barn/unge på internett. Den fremmede forsøker å oppnå en tillit som senere brukes til å utnytte offeret seksuelt].¹²

2. Spørsmål to dreide seg om **de seksuelle overgrepene i Köln, Tyskland i 2015**. Også om medias rolle etter hendelsen. Hvordan hjelper «victim support organisasjonene» til? Var overgrepene knyttet til asylsituasjonen? Hva kunne vi gjort for å forhindre disse hendelsene?

Flere personer kom med tilsvarende i plenum.

En representant fra Tyskland meddelte at de **forsøkte å fokusere på ofrene**. Det finnes sammenliknbare hendelser som de kunne lære av. De opplevde en interessant refleksjon fra ofrene. Alle følte at det ble tatt seriøst, og organisasjonen denne personen jobbet for hjalp ofrene. Intensiteten av **mediedekningen** var trolig knyttet til hvem overgriperne var.

En representant fra Østerrike nevnte at **uttalelser fra politikere i media** etter hendelsen var problematisk.

3. Spørsmål tre dreide seg om hvorvidt økt bruk av **sosiale medier** påvirker antallet ofre? Har det ført til **nye former for kriminalitet**?

Flere personer kom med tilsvarende i plenum.

Ifølge «Victim Support» Portugal har sosiale medier tilgang på mye informasjon om oss av personlig karakter. Nettkriminalitet (Cybercrime) er ikke nytt, men det kan heller forstås som en fortsettelse av det som har vært før, med bruk av **nye metoder for å begå de kriminelle handlingene**.

Andre nevnte **rekrutteringen av unge mennesker til terrorisme** som eksempel på en ny form for kriminalitet, der sosiale medier er involvert.

Ellen Miller fra Victim Support England fortalte at sosiale medier leder **til nye former for kriminalitet** som vi må svare på. Vi må både gjøre **forebyggende** arbeid og være i stand til å gjøre arbeidet som trengs for ofrene. Hun tror at **sosial ekskludering og isolasjon** er viktige faktorer å ta i betraktning. I England trenger man å bli bedre i dette arbeidet og vite hvordan man gjør dette arbeidet på en sikker måte.

¹² Se for eksempel <http://www.inhope.org/gns/internet-concerns/overview-of-the-problem/online-grooming.aspx> for definisjon av «online grooming».

4. *Spørsmål fire dreide seg om hvorvidt ofrene burde ha rett til å vite sannheten? Bør de få alle fakta på bordet og vite årsakene til det som skjedde?*

«Should victims be entitled to the right to truth? Should they be allowed to establish the facts and to understand the reasons for what happened?»

Flere nevnte at **begrepet “sannhet”** i utgangspunktet er et problematisk begrep. For hva er egentlig sannheten? Det finnes så mange definisjoner av sannhet i denne sammenhengen.

En representant fra Nord-Irland påpekte at det å vite om sannheten (proposal of truth) **må være ledet av offeret**. At **noen ønsker å vite og andre ikke**, ble også nevnt som et viktig poeng.

En deltaker fra Europakommisjonen snakket om **retten til informasjon** i EUs lovgivning. Retten til informasjon er det nærmeste man kommer sannhet?

5. *Spørsmål fem dreide seg om pilgrimsferden og det å sammen nå et mål.*

Tilsvar handlet om å gjennomgå erfaringer sammen. Å være et «**community in healing**». At effekten av dette har vært positiv i Spania, og at dette burde testes ytterligere. Det ble ikke forklart i detalj hva dette videre går ut på.

6. *Spørsmål seks dreide seg om **prioriteringer**.*

Det kom svar fra flere i salen.

En representant fra Finland fortalte at organisasjoner tilknyttet VSE hjelper alle. Minimum er å gi **informasjon** til ofrene.

En representant fra England fortalte at **nettkriminalitet** nok kommer til å bli en prioritet framover.

En representant fra offentlig etat i Nederland (justice department) fortalte at de **må gjøre prioriteringer**. Hvilke planer virker og var effektive?

WORKSHOPS (1)

Som deltaker kunne man velge blant workshops med både teoretiske (faglige) og praktiske tema. Representant for Landsforeningen deltok blant annet på to workshops der deltakere kunne lære om å opparbeide seg pengestøtte og hvordan man bør bruke digital teknologi og sosiale medier til informasjon og kommunikasjon.

Det var lagt opp til deltakelse på workshops som tok for seg åtte ulike tema, som nevnt på side 4 i denne rapporten.

Representant for foreningen var tilstede på med følgende workshops og tema:

(DIGITAL CONNECTION)

1. (a) Youngsters victimization prevention: how to prevent online **grooming** and unsafe behaviours¹³ (EU Child Safety Online Project)

1. (b) Project Proteus: preventing, fighting and supporting victims of **online identity** theft

2. Learn how to connect: an introduction to **smart use of social technology** in the digital age

(CROSS BORDER VICTIMS)

3. “Prioritising protection: gender-based violence and the **rights of undocumented women** to protection, support and services versus the **reality** in the Netherlands”

(CAPACITY BUILDING AND VICTIM’S NEEDS)

4. Getting more **funding** for victim support

1. (a) Youngsters victimization prevention: how to prevent online grooming and unsafe behaviours¹⁴ (EU Child Safety Online Project)

Elisa Corbari fra organisasjonen LIBRA presenterte et samarbeidsprosjekt (forskningsprosjekt) som tar for seg forebygging og risikoatferd i forbindelse med *online grooming* (*cybergrooming*), besittelse, samling og distribuering av barnepornografiske bilder.

Med prosjektet ønsket de også å identifisere den beste praksisen (såkalt *best practices*) for forebyggingsarbeidet med *online grooming*. De ønsket også å lage «offer-typologier» for å kunne hjelpe til med arbeidet med identifiseringen av sårbare grupper og individer og å skape et unikt verktøy for å kunne isolere hvem av brukerne på sosiale nettverk (på nett) som lettest blir mål for online grooming.

¹³ <http://www.euchildsafetyonlineproject.com/index.php>; <http://www.slideshare.net/VSE2016/a1-youngsters-victimization-prevention-how-to-prevent-online-grooming-and-unsafe-behaviours>

¹⁴ <http://www.euchildsafetyonlineproject.com/index.php>; <http://www.slideshare.net/VSE2016/a1-youngsters-victimization-prevention-how-to-prevent-online-grooming-and-unsafe-behaviours>

De ønsket dessuten å koble sammen de spesifikke risiko-karakteristikker for online grooming som identifiseres i dette prosjektet med andre risikofaktorer for online grooming kjent fra tidligere.

Deltakerne i studien var unge voksne mellom atten og tjuefem år (til tross for at deltakerne er eldre enn målgruppen for prosjektet). Studien er enda ikke avsluttet. Dermed vil de endelige resultatene bli publisert på et senere tidspunkt. De foreløpige resultatene fra studien viste flere mulige risikofaktorer og forebyggende faktorer. Disse var for eksempel:

- Foreldrenes utdanning på høyt eller lavt nivå
- Relasjon til foreldre (støtte eller konflikt)
- Skoletrivsel
- Risikofylt atferd offline kan ha sammenheng med risiko for å bli offer online (alkohol, rusmidler etc.)
- Det å besøke chatterom
- Tilgang på datamaskin et private sted/rom vekk fra hjemmet
- Blokkeringer og filtre på internetttilgang
- Sosial isolasjon/sosial støtte fra venner

Det ble brukt metoder som spørreundersøkelser via internett (1166 gyldige svar) og intervju med mulige ofre (utfordringer med rekrutteringen). Intervjuene fant sted i Italia, Irland og Storbritannia. For nærmere beskrivelse av prosjektet og for å holdes oppdatert på resultater, se <http://www.euchildsafetyonlineproject.com/>. Når de endelige resultatene foreligger vil disse forhåpentligvis være til hjelp i arbeidet med forebygging av grooming, også i norsk sammenheng.

1. (b) Project Proteus: preventing, fighting and supporting victims of online identity theft

Ifølge Mariana Vilas Boas representant for *The Portuguese Association for Victim Support* (APAV) står vi i dag ovenfor nye utfordringer i arbeidet med å hjelpe ofre. En av disse er å hjelpe ofre for nettkriminalitet eller såkalt «*cybercrime*» (kriminalitet utført ved bruk av elektroniske kommunikasjonsnettverk og informasjonssystemer, eller mot disse)¹⁵ og «*identity theft*» (identitetstyveri) på nett. Dette er en stigende trend, ifølge Vilas Boas. Fordi vi generelt bruker internett mer, fordi vi gjør mange ulike aktiviteter der og vi deler konstant personlig informasjon på internett. I tillegg er vi ikke bevisste nok på hva som utgjør risiko eller med å tenke forebyggende. Nettkriminalitet kan ta flere former. For eksempel stalking, mobbing, og seksuelt misbruk.¹⁶

Vilas Boas snakket om Project Proteus som APAV har jobbet med i Portugal og hun fokuserte på identitetstyveri i sin presentasjon. Proteus har skapt oppmerksomhet i media. De har fokusert på underrapportering, konsekvenser for ofre, og mangel på forebygging og støtte.

¹⁵ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the Committee of the Regions - Towards a general policy on the fight against cyber crime {SEC(2007) 641} {SEC(2007) 642}/* COM/2007/0267 final */ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52007DC0267>

¹⁶ <http://www.slideshare.net/VSE2016/a1-project-proteus-preventing-fighting-and-supporting-victims-of-online-identity-theft>

De ønsket å bidra til å øke kapasiteten til profesjonelle, dele kunnskap, trening og «best practices». Samt å kunne bidra med informasjon, forebygging om bevisstgjøring med bruk av kampanjer.

Mange deler ukritisk sensitiv informasjon om seg selv og andre mente hun. Mange er redde for identitetstyveri men mange føler seg også lite informert om risiko for nettkriminalitet. Mye arbeid gjenstår.¹⁷

2. Learn how to connect: an introduction to smart use of social technology in the digital age

Martin Pronk fra DigiDoen presenterte smarte måter å kommunisere på, og gjøre samarbeid mellom organisasjoner lettere, mer effektivt og tydelig gjennom sosiale medier. Han viste også flere applikasjoner til mobil og nettbrett som kan benyttes i arbeidet med kontakt, å vise seg fram / vise kunnskap, samt finne, lagre og dele relevant informasjon med andre.

Applikasjonene som ble trukket fram som nyttige var:

Twitter
Flipboard
Pocket
Pintrest
Horizon
Basecamp.com

I forbindelse med datasikkerhet ble det nevnt at man bør unngå å koble flere sosiale kontoer sammen. Det vil si at man bør unngå å logge på ett sted via et annet (eks. logge på Flipboard med profil og passord fra Facebook). Man bør også unngå å vise sin lokalisering i forbindelse med bruk av sosiale medier, såkalt «geolocation».

Budskapet var at vi må ta inn over oss den nye tiden vi lever i og ta inn over oss den nye teknologien og ta den i bruk. Som organisasjoner er vi avhengige av å få oppslutning og støtte for å utføre det arbeidet vi gjør. Da kan kunnskaper om smart bruk av sosiale medier / digital teknologi gjøre dette arbeidet lettere.

Noen tips fra Pronk var:

- *Finne relevant informasjon og filtrere informasjon.*
- *Vis at du gjør en god jobb.*
- *Vis bilde av deg på profilen.*
- *Skriv med stikkord under bildet som viser de tema du skal skrive om og hold deg til disse (profesjonelle tema + en eller to fritidsinteresser. Du bør bare lage «tweets» som kan relateres til stikkordene under profilbildet).*

3. “Prioritising protection: gender-based violence and the rights of undocumented women to protection, support and services versus the reality in the Netherlands”

(Alyna Smith, Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants, PICUM)

¹⁷ Kilde: Se over.

(Av prinsipp bruker ikke PICUM begrepet «ulovlig immigrant» («illegal») men bruker alternativer som «undocumented» (papirløs) eller «irregular»).

Denne workshopen handlet om **rettigheter versus realiteter**. Temaet var kjønnsbasert vold og retten til beskyttelse, støtte og tjenester for papirløse kvinner som også er ofre for kriminelle handlinger. Får de den hjelpen de trenger og har krav på?

Papirløse kvinner som opplever kjønnsbasert vold **blir ofte utelatt**. De er ofte **sårbare** og er i større risiko for å oppleve vold. Ofte er de nølende eller motvillige til å oppsøke myndighetene for hjelp fordi de er redde for å bli satt i arrest/forvaring, ifølge Smith. Partnere utnytter også situasjonen til disse kvinnene.

Det rettslige:

(1) the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (“Istanbul Convention”)

(2) the EU Directive 2012/29/EU establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime (“Victims’ Directive”)

Ifølge det nye EU- Direktivet for ofre skal alle ofre uavhengig av status være inkludert. Til tross for dette eksisterer det rettslige barrierer. Nederlandsk lov samsvarer enda ikke med det nye direktivet. For eksempel har ikke disse kvinnene adgang til krisesentre uten oppholdstillatelse. Dette er ett problem som må løses.

4. Getting more funding for victim support

Han Valk, konsulent for pengestøtte («fundraising») bygget videre på presentasjonen gitt i plenum tidligere på dagen. Under denne workshopen gav han noen generelle råd om hvordan man kan lykkes med å skaffe midler og pengestøtte. Han nevnte at det er viktig å få potensielle givere opptatt av det du ønsker å få til. Du bør også selv være engasjert og vise engasjement.

Det ble lagt opp til generell diskusjon blant deltakerne i rommet.

Diverse tips fra Han Valk:

- Det er ofte vanskelig å få administrativ støtte, men en del av pengestøtten må gå til administrasjon. Dette er ikke til å unngå. Det er realistisk at man behøver å bruke omtrent 20 % på dette.
- Det er bedre å spørre om 5000,- over et tidsrom på fem år enn alt på en gang.
- Spør bare én gang.
- Forsikre deg om at det er et budsjett (langtids).
- I organisasjonen arbeid med å søke midler: rollefordelingen bør deles inn etter styrker og svakheter. Oppgavene bør være tydelig fordelt.
- Inkluder resepsjonisten i dette arbeidet. Han/hun vil være et viktig ansikt utad.

WORKSHOPS (2)

(DIGITAL CONNECTION)

1. (a) *Using new technologies to reach out to victims – project Help.Some*
1. (b) *Victim Support 2.0*

(CAPACITY BUILDING AND VICTIM'S NEEDS)

2. (a) *Victims in different victim-offender relationships: their interests and experiences regarding the criminal justice system*
2. (b) *Understanding victims' needs: assessment, quality standards and integration of service delivery*
3. *Needs of victims of terrorism / cross border crime (Ondersteuning van slachtoffers van terrorisme / grensoverschrijdend slachtofferschap)*
4. (a) *Police, probation and victim support NGO's working together for victims: identifying critical success factors*
4. (b) *Victim support organisations working together to implement the victims directive*

(RESTORATIVE JUSTICE)

5. (a) *What do victims want regarding restorative justice and how can we meet their needs? Attending victim rights by offering free choice of restorative justice*
5. (b) *Contact between victim and perpetrator? A guideline*
6. *Training and Gaming workshop: how victim oriented is your organization?*
7. (a) *Victim awareness in probation work*
7. (b) *A victims right to information re prisoners in custody*
7. (c) *Giving voice: Restorative justice approaches that connect and empower!*
8. *Training and Gaming workshop: how victim oriented is your organization? (nederlands)*

(CROSS BORDER VICTIMS)

9. (a) *Compensation for victims of human trafficking: pitfalls & possibilities*
9. (b) *Safe in – Safe out: sufficient safeguards for undocumented migrants to report crimes with the police?*
10. *Cross border support for cross border victims: a knowledge sharing experiment*
11. (a) *Challenges and solutions providing support to cross-border victims of crime in the EU*
11. (b) *Cross-border cases, especially murder abroad*

(TERRORISM)

- 12. *Meeting the needs of victims of terrorism, in the immediate aftermath and in the long-term*
- 13. *The recovery-phase in the aftermath of mass violence or terrorism*
- 14. *Compensation for (cross border) victims of terrorism: Thoughts from The Netherlands combined with practices from Belgium and Germany*
- 15. *Therapeutic photo confrontation (TPC)*

(VULNERABLE VICTIMS AND SEXUAL ASSAULT)

- 16. (a) *Nationwide implementation of centers for sexual assault*
- 16. (b) *Police interviews with child victims of sexual assault: a linguistic perspective*
- 17. (a) *Shelters for victims of domestic violence: just for living or for empowerment?*
- 17. (b) *Sexual violence: the value of a victims perspective for society and in policymaking, healthcare, police and judicial work*
- 18. (a) *Prevention of sexual exploitation of children starts with knowledge on vulnerability*
- 18. (b) *Improving the ability of pre-school staff to talk to victimized children*
- 19. *Jumping barriers: victims with intellectual disabilities and judicial proceedings*

(HUMAN RIGHTS AND VICTIMS' RIGHTS)

- 20. *Practical assessment of victims' needs: an introduction to the latest methodologies*
- 21. *How to give the victim good protection during the criminal procedure*
- 21. (a) *Human rights help victims to obtain access to justice and to an effective remedy*
- 21. (b) *Victim rights' and the right to a fair trial*
- 21. (c) *Access to Justice for Victims of Hate Crimes: the Views of Professionals*
- 22. *Making sense of (judicial) interventions: A change of perspective*

(VICTIMOLOGY)

- 23. *Aspects of Cultural Victimology (workshop på nederlandsk)*
- 24. *Cross-cultural and comparative victimology*
- 25. *Narrative victimology. A cultural understanding of victim experience*
- 26. *Victims in society. Culture in reactions to victimisation*

KONKLUSJON

Hele 30 land deltok på konferansen i år. Dagsaktuelle hendelser preget konferansens program. Særlig stor oppmerksomhet ble viet det «nye» EU-direktivet, da dette skulle implementeres av medlemslandene i november 2015. Det forventes at mange land ikke vil klare å oppfylle kravene i direktivet.

Andre tema som ble viet mye oppmerksomhet var terror, ofre på tvers av landegrenser, online grooming og nettkriminalitet. Disse gjenspeiler dagsaktuelle og nye utfordringene vi har i dag. Det er forventet at vi i tiden framover vil oppleve at kriminelle handlinger via internett bli et stadig større problem. Da må vi vite hvordan vi på riktig måte skal hjelpe disse ofrene.

Hovedinntrykket var at landene i Europa ønsker seg et tettere samarbeid og deling av erfaringer. Det var også formålet med konferansen og dens hovedtema. Deltakere på konferansen gav uttrykk for at vi fremdeles har en lang vei å gå, og at en del av dette arbeidet kan skje raskere dersom vi holder kontakt, forplikter oss og samarbeider.